

Când l-am condus pe Mourad la aeroport, ne consideram logodnici și știam că despărțirea noastră era doar temporară, urmând să plec cât de curând la el, la Nancy; ceea ce s-a și întâmplat, însă abia în toamna anului 1992. Întârzierea avea, printre altele, o cauză fericită, datorându-se unei burse guvernamentale în Japonia, pe care am primit-o ca profesor de limbă japoneză în străinătate, la *The Japan Foundation - Japanese Language Institute* din Saitama, un orașel satelit al Tōkyō-ului.

Lui Mourad îi plăcea mult să facă poze, iar după una dintre ele - în aşteptarea mea la Nancy - a pictat un tablou extrem de sugestiv, pe cât de premonitoriu, reprezentând o străduță înzăpezită, din centrul orașului Zărnești, care duce spre cimitirul unde odihnesc strămoșii mei. Mai am încă două tablouri de la el, cel puțin la fel de simbolice și pline de tâlc: un răsărit de soare văzut de la fereastra garsonierei lui din Nancy și o copie excelentă după un peisaj al lui Paul Cézanne, înfățișând - în culori calde, tonnacice, învăluitoare ca parfumul roadelor coapte - un sătuc din sudul Franței.

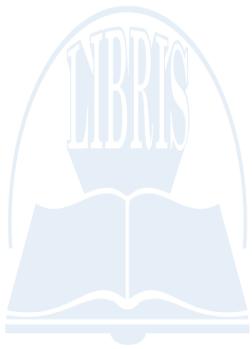
Pentru mine, doar aparent a decurs viața la fel după plecarea lui Mourad; de fapt, trăiam într-o realitate paralelă, cu dorința aprigă de a mă alătura lui, în Franța. Era însă mai greu decât credeam, el fiind student, iar eu proaspăt absolvent: predam limbă japoneză și doar sporadic lucram ca translator, în vreme ce Mourad, pe lângă facultate, era în căutarea unui *job* în domeniul arhitecturii. În acest context, bursa oferită de Ambasada Japoniei era mană cerească, cu atât mai mult cu cât tainic nutream speranța de a accede în timp la o

144

carieră profesională. Lucrurile se rostiau; trebuia doar să am răbdare. Din păcate, această virtute era departe de a mă caracteriza pe atunci.

A urmat, aşadar, cea de-a doua sedere în Japonia, din aprilie până în iunie 1992. De astă dată, m-am bucurat de condiții de zbor civilizate, oferite de linia aeriană Lufthansa, iar în locul peripetiilor prin care trecusem cu un an în urmă, cu Aeroflot-ul buclucaș, am avut parte de compania plăcută a lui Horia Andreescu - invitat să dirigeze orchestra Filarmonicii din Frankfurt - și a soției sale, cât și de aceea a Anei Blandiana, cu care mă împrietenisem pe când îl luasem un *interview*, împreună cu Sumiya-sensei, în plină perioadă revoluționară. Mi-o amintesc și acum - cu acel zâmbet blând luminându-i chipul și cu vorba molcomă, rostită agale, din adâncul unei simțiri vecine cu religiozitatea - cum ne-a primit cu drag, ca pe niște vechi prieteni, într-o încăpere a Uniunii Scriitorilor, în timp ce dintr-o sală alăturată răzbătea vocea militantă a lui Mircea Dinescu, care turuia înfirbântat, agitându-se din cap până în picioare, cu o inepuizabilă energie, impresionând prin simpla sa prezență pe toată lumea, deopotrivă români și străini. Eram încântată să regăsesc pe Ana Blandiana, care era emoționată ca un copil numai la gândul că va vizita Japonia și să arătat dormică să afle amănunte de la mine, aşa că m-a invitat să iau loc lângă ea, la *business class*, și să-i împărtășesc impresiile mele. Îmboldită de un auditoriu atât de atent și de entuziasmat, i-am povestit cum sub ochii mei, în cele trei luni de sedere la Kyōto, muncitorii japoanezi au construit un zgârie-nori... cum pe o stradă alăturată, mereu la aceeași oră, un bătrân intr-un *kimono* de

145

un brun tocit de vreme stropea florile din fața casei, în susurul discret al unui pârâiaș improvizat din două trunchiuri de bambus, asemănător celor din templele *shintō*-iste... cum la trecerile de pietoni de pe străzile mărginașe, inimagineabil de înguste, noi, cei trei români în drum spre lucru, ne asiguram să nu treacă vreo mașină și traversam drumul râzând în hohote, sub priviri le stupefiate ale autohtonilor care așteptau cuminții să se facă verde... cum ierarhia dintr-o firmă japoneză era covârșitoare, superiorul terorizându-și inferiorul, iar acesta purtându-se la rândul său mizerabil cu cel de pe o treaptă mai jos decât el, această schemă fiind seculară și imuabilă, chiar și atunci când se desfășura într-un mod mascat... cum, în schimb, arta, cultura și natura, în care vegheau templele străvechi - atât cele budhhiste, cât și cele *shintō*-iste - erau absolut fascinante... și, nu în ultimul rând, cum poezia tradițională mă cucerise pentru totdeauna... Cu siguranță, am fi avut nenumărate subiecte de discuție până la destinație, și nu numai despre Japonia - țara paradoxurilor și a contrastelor izbitoare -, dacă Ana Blandiana nu urma să facă escală de o noapte la Frankfurt, în vreme ce eu continuam zborul fără întrerupere până la Tōkyō.

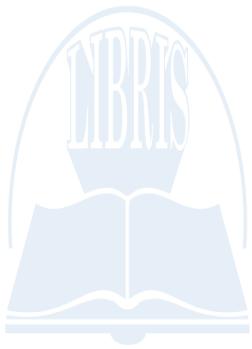
Institutul din Saitama era modern și foarte bine dotat, dar în egală măsură extrem de plăcut și de primitor. Punea la dispoziția bursierilor câte o cămăruță cu baie, cu un TV și cu un birou spațios, numai bun pentru temele pe care le primeam zilnic. Cursurile se țineau dimineață și după-masa, cu o pauză de o oră, în care se servea masa de prânz la cantina Institutului. Conform sistemului de lucru japonez, doar duminica era liberă,

146

dar în cele două luni s-au organizat excursii în diverse orașe de mare atracție turistică, iar apoi, fiecare dintre noi a fost găzduit de o familie japoneză. Cursanții veneau de pe toate continentele și din toate țările, astfel încât în Institut domnea o atmosferă cosmopolită, întru totul pe sufletul meu. În pauze și în timpul liber, era o adevărată babilonie, din grupuri mici răzbătând frânturi de fraze rostite în toate limbile Pământului. Ceea ce însă nu știam era faptul că înainte de a purcede la cursurile propriu-zise, trebuia să dăm un test, pentru a fi împărțiti în patru grupe, în funcție de nivelul de cunoștere a limbii japoneze. Aveam colegi ruși, care erau profesori eminenți la cele mai prestigioase facultăți din Moscova, sau chinezi, care stăpâneau hieroglifele ca niciun alt străin, dar și sud-americani de origine japoneză, care vorbeau japoneza în familie, astfel încât nu mi-a venit să cred că fusesem admisă în cea de-a două grupă, la fel de bună ca prima, în vreme ce ultimele două erau destinate celor mai puțin avansați, fiind compuse în speță din indonezieni, filipinezi, indieni, thailandezi, pakistanezi etc. Mă simțeam mai motivată ca oricând să studiez și să profit din plin de bursa acordată.

Eram singura româncă din acea serie, în tot Institutul mai fiind doar un român, care frecventa cursurile destinate viitorilor diplomați din cadrul Ambasadelor din Tōkyō. Cu Aurelian Neagu, conaționalul tuciuriu și alunecos, care pe-atunci abia gângăvea în limba japoneză - ca ulterior să se numere printre consulii Ambasadei, iar din 2005 în 2010 să fie ambasadorul României la Tōkyō - nu prea aveam subiecte comune, în schimb am legat minunate prietenii cu mulți dintre colegii mei.

147

Basza, o poloneză haioasă, mică, zveltă, blondă și neînchipuit de ageră, era lector la Universitatea de la Varsòvia și ne-am întâles din prima clipă fantastic de bine, între noi creându-se un soi de complicitate, mai ales că putea să-mi vorbească în poloneză pe care încă o înțelegeam foarte bine, iar eu îi răspundeam trunchiat: în bruma de poloneză pe care mi-o mai aminteam și în japoneză. Se spulberase, între timp, și pentru mine mitul Japoniei și devenisem mult mai obiectivă, aşa că nu ratam nicio ocazie de a ne hizzi amândouă pe seama ciudătenilor neamului nippon. Într-o bună zi, l-a pus Necuratul pe un indonezian să se lege de occidentali, cum că ar fi obsceni, chiar și în public. Atât i-a trebuit lui Basza, ca să pomenească și să mai și descrie în detaliu câteva dintre celebrele picturi chinezesti, dar și japoneze, însăși personaje în cele mai neverosimile poziții, surprinse în plină desfășurare a actului sexual! La rigoare, respectivele *emakimono* - desene reprezentând secențial peisaje sau întâmplări, pe un pergament lung, ce se desfășura asemănător *Torei* evreilor - ar putea fi lejer assimilate unor *manga porno avant la lettre*. Faptul că, în jurul nostru, numai europenii se amuzau de mama focului, în timp ce asiaticii se ofiliseră brusc, pierzându-și graiul dintr-o dată, nu ne-a împiedicat, pe Basza și pe mine, să ne facem numărul până la capăt, descriind faimosul templu indian, înzorzonat de veacuri cu statui în vreo 80 de poziții - nu de meditație, ci sexuale!

Grupul de departe cel mai simpatic era cel al sud-americanilor, poate cu atât mai mult cu cât o japoneză de origine mexicană, vorbind o japoneză fluentă, cu ac-

148

cent spaniol, mi-a făcut unul dintre cele mai măgulitoare complimente, întrebându-mă câți ani studiasem în Japonia.

Printre colegii mei de grupă se număra și un brazilian de origine japoneză, profesor de limbă japoneză la Universitatea din Rio de Janeiro. Născut în 15 martie 1950, era dintre cei mai vârstnici bursieri și i se spunea Hashimoto-san, cu un anume respect. Era căsătorit cu o frumoasă japoneză și avea doi fii superbi, la liceu. Hashimoto-san era extrem de volubil în public, vorbea cu voce tare o japoneză impecabilă, cu un puternic accent portughez; era o persoană fermecătoare, fiind înzestrat deopotrivă cu umor și cu o sensibilizare ieșită din comun, inspirând un optimism ponderat, dublat de mult bun simț. Cu toate că făcea ce făcea și se afla mai tot timpul prin preajma mea, aveam să-i remarc abia târziu prezența aproape constantă, eu fiind pe de-o parte adâncită în studiu, pe de alta rătăcind cu gândul la Mourad. Corespondam în continuare și, în scurt timp, tot Institutul știa că aveam un iubit în Franță. Dar tonul scrisorilor lui, care soseau mult mai rar, mi se părea schimbăt. Acum, după atâția ani, îmi dau seama că va fi fost doar distorsionat de nerăbdarea mea feroce și de imensele mele așteptări. Mi se pare de-a dreptul straniu că taman azi, 14 octombrie 2014, când Mourad împlinescă 46 de ani, mă aplec să analizez acele vremuri, reevaluând desfășurarea evenimentelor dramatice care au dus inevitabil la ruptura de mai târziu. Roasă de îndoială și de neîncredere, în sufletul meu s-a cuibărit o profundă dezamăgire, cu toate că nu aveam nicio dovadă concretă că Mourad s-ar fi răzgândit în privința relației

149